

Foto van de feestelijkheden georganiseerd in de Bijlokevest ter ere van de honderdjarige Joanna Ivens (30 april 1812-30 april 1912). SAG, reeks IX, 104.

Het stadsarchief en de Gentse honderdjarigen

De internationale medische research is resoluut begonnen aan het ont-rafelen van de sluiers, die het geheim verhullen van het honderd jaar oud worden. Overal ter wereld wordt het voorkomen van eeuwe-lingen in de populatie bestudeerd. Naast de menselijke geneeskunde toont ook de demografie belang-stelling. Sinds wanneer komen hon-derdjarigen voor? Bestaat er een erfelijke factor? Licht een optimaler gebruik van het milieu aan de basis? Wordt men eeuweling door het

aanwenden van de medische voorziening?

Het antwoord op die vragen moet nog gegeven worden, maar de me-dische research heeft zich onlangs tot de genealogen gewend, om de casuïstiek of het voorkomen van honderdjarigen te stofferen. De ge-nealogen immers ontmoeten tijdens hun opzoekingswerk in de verschil-lende archieven af en toe de vermelding *obit aetatis suae centum annorum* (of meer), in de overlij-densregisters genoteerd door de

vlijtige clerus van vroeger.

Dus zullen niet alleen de genea-logen, maar ook de archieven zelf een grote rol spelen bij dat nieuw-soortig opzoekingswerk, en met name door de toegang tot de regis-ters zo vlot mogelijk te laten verlo-pen, en de bronnen te lokaliseren, waar eeuwelingen in vermeld wor-den.

De arbeid die moet geleverd worden is niet te onderschatten, en de

genealogische methodologie komt daarbij ten zeerste van pas.

De eerste stap is het raadplegen van de bibliografie, van de indices op de Gentse tijdschriften van lokale geschiedenis en demografie. Welke honderdjarigen zijn reeds gesignaleerd? Ook hier kan het stadsarchief een belangrijke medewerking verlenen, want het beschikt over een bijzonder uitgebreide bibliografie van de stad Gent.

Op het opstellen van een kadaster, dus van een nominatieve lijst van alle vermeende honderdjarigen, volgt een wetenschappelijke valideringsarbeid, om alle valse honderdjarigen uit te sluiten. De vermelding *obiit aetatis suae centum annorum* werd soms genoteerd naast personen, die jonger en zelfs veel jonger waren bij hun overlijden, maar dat kan men de vroegere clerus eigenlijk niet kwalijk nemen. Inderdaad was in de allermeeste gevallen elke con-

trole van de geboorte, die honderd jaar voordien had plaats gevonden, praktisch uitgesloten, vooral als de betrokkene afkomstig was uit een andere parochie. Bovendien werd in vele gevallen de bedoelde vermelding niet eens genoteerd, want dikwijls kende noch de vertegenwoordiger van de clerus, noch de aangever de werkelijke leeftijd van de hoogbejaarde.

Het wetenschappelijk valideren gebeurt op vijf verschillende niveau's.

(1) Niveau O: geval gesignaleerd zonder enig bewijsstuk. Bij nagaan in de registers kan men het geval niet terugvinden, of erger nog, wordt een leeftijd bij overlijden vermeld, die lager is dan 100 jaar! Hier moet het dossier van het etiket voorzien worden: terug naar de bron!

(2) Niveau D: geval met een verwijzing naar een onuitgegeven bron (bijvoorbeeld schepenregister, *status animarum*, eigentijds

familiedocument, doodsprentje, doodsbrief) of naar een overlijdensakte, waarin vermeld wordt, dat betrokkene honderd jaar of meer was bij zijn overlijden. Wetenschappelijk gezien, is ook het uur van overlijden belangrijk. Op dit niveau is eveneens de overlijdensakte van de partner nuttig en dus zeer welkom. Het geval is nu bevorderd tot een vermeende honderdjarige.

(3) Niveau C: geval met gedocumenteerd overlijden (niveau D) en de doopakte, in principe dus vanaf ca. 1600. Hierbij zal dus automatisch de naam van de ouders van de vermeende honderdjarige bekend worden. Opgelet het niveau C betekent nog niet dat het geval nu werkelijk een eeuweling is, want het is bekend, dat dikwijls dezelfde voornaam gegeven werd aan een kind dat volgde op een jong gestorven kind, zodat verwarring zeer gemakkelijk optreedt. Hier ligt ook de aanzet tot het opstellen

Foto van de feestelijkheden georganiseerd in de Bijlokevest ter ere van de honderdjarige Joanna Ivens (30 april 1812-30 april 1912). SAG, reeks IX, 104.

van de kwartierstaat van de eeuweling.

(4) Niveau B: geval met gedocumenteerd overlijden (niveau D) en geboorte (niveau C) met enkele gegevens uit het leven, zoals de doop, het huwelijk of de huwelijken, een vermelding in een *status animarum*, in een kerkrekening, in een fiscaal register, in een gerechtelijk register, als peter of meter, als huwelijksgetuige, op een foto of doodsprentje enz., kortom de *life events*

(5) Niveau A: geval met gedocumenteerd overlijden (niveau D), geboorte (niveau C) en *life events* (niveau C) met de gezinssamenstelling, zowel van de fratrie (broers en zusters van de honderdjarige) als van de kinderen: telkens de doop- of geboorteakte, de *life events* en de overlijdensakte. Hier gaat het dus om een uitvoerige genealogische arbeid.

Pas in deze fase van het onderzoek kan de beslissing genomen worden of het gaat om een echte of een vermeende eeuweling.

Het laatste genealogisch werk is het opstellen van de kwartierstaat van elke eeuweling.

Vorsers hebben opgemerkt, dat bij het nagaan van de kwartierstaten van enkele honderdjarigen uit dezelfde streek, die niet met elkaar in familiaal verband staan, tot 15% van de voorouders gemeenschappelijk waren! Koren op de molen van de genetische verklaring? Zou men hoogbejaardheid kunnen vastknopen aan een familienaam?

Hoever staat men in het Gentse Stadsarchief?

Op 28 januari 2005, dus bij de sluiting wegens verhuis, waren er 23 Gentse vermeende eeuwelings bekend, overleden tussen 1674 en 1895. Voor de periode na 1800 (vanaf geval N°14) zijn de overlijdensgegevens afkomstig uit het Algemeen Rijksarchief.

In tegenstelling tot talrijke andere stadsarchieven, zoals Brussel, beschikt het Stadsarchief Gent niet over de dubbels van de registers van de Burgerlijke Stand van voor 1905, noch over de registers van de bevolkingstellingen vanaf het jaar 4 (1796).

Even die 23 gevallen overlopen:

- (1) **Juan (of Jan) MARTINEZ**, overleden op de St-Baafsparochie op 3 november 1674, *101 jaar oud*. Mogelijks was hij weduwnaar van Maria ANAPARDO en echtgenoot of weduwnaar van Joanna DE GRAEVE. *SAG, MF LD254, doos 19*
- (2) **Cornelia VAN HAMME**, overleden op de St-Niklaasparochie (Bennesteeg) omstreeks 1681, *minstens 100 jaar oud*. Zij was ongehuwd, en wordt vermeld in een *status animarum* van de St. Niklaasparochie uit 1681, uitgegeven door Dr. E. G. R. OSSIEUR *De Status Animarum van de Gentse St. Niklaasparochie in 1681*, in: *Vlaamse Stam*, 27, (1991), nr. 5 p. 214.
- (3) **Catharina DUMEZ**, overleden op de St-Baafsparochie (Blijdenhoek) op 3 november 1684, *100 jaar oud*. Mogelijks was zij weduwe van Adriaen

DUMOND en echtgenote of weduwe van Andries LEGRAND.

SAG MF LD254, doos 19

(4) **Magdalena SCHAUTEET**, overleden op de St-Niklaasparochie 31op juli 1739, *93 jaar, 11 maand 29 dagen en 18 uur oud* (in het PR staat: 106 jaar en in de tafel: 6 jaar). Zij was ongehuwd.

SAG, MF LD254, doos 39

(5) **Abraham V(AND)ERBRUGGHEN**, overleden op de St-Baafsparochie (Bij het Belfort) op 09 november 1750, *94 jaar, 3 maand oud* (in het PR staat: 100 jaar en 10 maand). Hij was waarschijnlijk ongehuwd.

SAG, MF LD255, doos 20

(6) **Jan Jozef BRAECKELAERE**, overleden op 10 oktober 1758 in het Bijlokehospitaal, *105 jaar oud*.

SAG, MF LD315, doos 80

(7) **Anna Fransisca BEECKMAN**, overleden op 16 april 1759 op de St-Michielsparochie Zuid (Pussemstraat), *101 jaar. 7 maand oud*. Zij werd begraven door de Alexianen. Zij was 2 x weduwe: (1) van Joos VLAMINCK, overleden op de St. Pietersparochie op 24 november 1713 (?), en (2) van Jan PIERIJNS, overleden vóór 1759.

SAG, MF LD267, doos 32 en SAG, Reg. Alex. LXVIII, N°22, f°71

(8) **Piryné BENY(S)T**, overleden op 7 juli 1762 op Ekkergerm (Wellinckstraat), *96 jaar 6 maand, 3 dagen, 10 uur oud* (in het PR staat 100 jr.). Zij was ongehuwd. *MF LD301, doos 66*

(9) **Martha DE G(H)EELE** gezegd Suster Martha, overleden op 1 juni 1765 in het klooster van de Zwarte Zusters, *103 jaar oud*.

SAG, MF LD318, doos 83

(10) **Raymond (?) JACOBS** (?), overl. in 1768 op een vooralsnog onbekende parochie, *103 jaar*. Gesignaleerd geval, terug naar de bron.

(11) **Pieter DE BUCK**, overleden op 14 oktober 1768 op de St-Pietersparochie (Buyten de Percellepoort), *94 jaar, 3 maand, 26 dagen en 16 uur oud* (in het PR staat 100 jaar). Hij werd begraven door de Alexianen. Hij was weduwnaar van Elisabeth VANDE VELDE, overleden 12 december 1705 op de St. Pietersparochie, en echtgenoot van Joanna V(AND)ERBRUGGHEN.

SAG MF LD312, doos 77 en SAG, Reg. Alex., LXVIII, N°22, f°215

(12) **Adriana (of Joanna Adriana) CARLIER**, overleden op 16 mei 1773 om 00.00 u. op de St-Baafsparochie, *100 jaar 9 maand 25 dagen en 21 uur oud*. Zij was weduwe van Jan Baptist GOSSELIN (of JOSSELIN), overleden op 22 oktober 1742 op de St-Baafsparochie.

MF LD255, doos 19

(13) **Livyné LEGIEST**, overleden op 25 februari 1784 om 01.00 u. op de St-Michielsparochie Zuid, *105 jaar 4 maand 25 dagen 1 uur oud*. Zij was weduwe van Geeraert VERMON(D)T

SAG, MF LD207, doos 32

(14) **Livyné DE BROE**, overleden op 8 oktober 1834

00.00 u. in het St-Antoniusgodshuis, *100 jaar 10 maand 1 dag 16 uur oud*. Zij was ongehuwd.

(15) **Maria Catharina Comelia LAVENDY**, overleden op 13 augustus 1835 om 21.00 u. in de Abrahamstraat, *101 jaar 6 maand 29 dagen 21 uur oud*. Zij was weduwe van Jacob V(AND)ERHAEGHEN.

(16) **Maria Livyne VAN ZELE**, overleden op 25 februari 1836, om 11.00 u. op de Oudburg, *102 jaar 2 maand 3 dagen en 11 uur oud*. Zij was de weduwe van Dr. Claude Frans CARRION (of DE CARRION), overleden op 1 maart 1795 op de St-Baafsparochie (Kwaadham).

(17) **Coleta Fransisca VAN DAMME**, overleden op 26 december 1855 om 21.00 u. op Ekkergerm, *80 jaar 4 maand oud* (het geval werd designaleerd als honderdjarige). Zij was 2x weduwe: (1) van Jan Jacob DE SOMERE, overl. 11 Nivose 5 (8 januari 1797) op Ekkergerm, en (2) van Jan WILLEMS

(18) **Maria Josepha EVERAERD**, overleden op 12 juni 1861 om 17.00 u., *92 jaar 1 maand, 5 dagen oud*. Zij was gehuwd met Baudewijn Frans FICQUIER.

(19) **Isabella DE GRAEVE**, overleden op 24 maart 1871 om 17.00 u. in de Korte Zilverstraat, *101 jaar, 0 maand, 21 dagen oud*. Zij was ongehuwd.

(20) **Maria Theresia ROGGHE**, overleden op 19 juni 1886, om 01.30 op de St-Antoniuskaai, *100 jaar, 2 maand, 24 dagen, 1 1/2 uur oud*. Zij was weduwe van Bernard ONDERBEKE

(21) **Maria Sophia SEGHERS**, overleden op 20 september 1887 om 03.00 u., op Meulestede, *100 jaar, 11 maand, 0 dagen 22 uur oud*. Zij was 2x weduwe: (1) van Thomas DE BAETS, en (2) van Frans COLLE, overleden op 7 oktober 1870.

(22) **Justina Comelia DE CLERCQ**, gezegd Zuster Bonaventura, overleden op 27 juli 1889, om 10.00 u. in het klooster van de Zusters van Liefde, *100 jaar, 11 maand, 3 dagen, 17 uur oud*.

(23) **Pieter Lieven TERMEYN**, overleden op 27 maart 1895 om 07.45 u., op de Gasthuizenboulevard, *100 jaar 9 maand, 22 dagen 7 1/2 uur oud*. Hij was ongehuwd.

Dr. René DE CLERCQ

Gegevens over toevallig ontdekte honderdjarige liefst per gewone brief sturen naar Dr. René De Clercq, Gestichtstraat 24, 9000 Gent.

Edito

Tussen 15 maart en 30 april 2005 brachten belangrijke verhuisbewegingen Stadsarchief en Stadsarcheologie naar De Zwarte Doos, een nieuwe huisvesting voor de geschreven en de materiële bronnen die van en over Gent getuigenis afleggen. Op hun nieuwe locatie worden ze geconserveerd voor de toekomst, maar staan ze eveneens ter beschikking voor ontsluiting, lectuur, studie, interpretatie en vertaling naar nieuwe kennis. Het verhuizen van bronnen impliceert ook mobiliteit van een hele organisatie, van mensen, medewerkers, bezoekers en buurtbewoners: voor allen zal het wennen zijn aan een nieuwe veranderde en veranderende situatie in De Zwarte Doos aan de Dulle-Grietlaan 12 te Gentbrugge. Maar naast het wennen is er de uitdaging. De Zwarte Doos moet groeien tot hét historische kenniscentrum van Gent, de plek waar het geheugen van de stad wordt omgezet in kennis en waar op basis van die kennis Gent als unieke historische stad in haar zijn van vandaag en gericht naar de toekomst wordt gepromoot. De synergie die Stadsarchief en Stadsarcheologie aldus kunnen ontwikkelen, niet alleen via de eigen dienstverlening, maar samen met de Universiteit Gent en alle andere partners in het cultuurhistorische veld, moet het mogelijk maken om Gent veel meer en beter op de Europese kaart te brengen, een traditie die zowat in de vergeethoek raakte na de Eerste Wereldoorlog. De kennis van en over Gent meenemen in de stadspromotie en in alle aspecten van stedelijke publiekswerking is één van de vele doelstellingen uit de beleidsagenda van De Zwarte Doos. De vier pijlers waarrond De Zwarte Doos zich zal organiseren (Stadsarchief, Stadsarcheologie, gecoördineerde werking en buurtverankering) bieden de eerste garanties om de hoog gespannen verwachtingen in te vullen. Het gebouw, met zijn fijne en sobere architectuur van twintigste en eenentwintigste eeuw, geeft gestalte aan de idee dat archief en archeologie niet noodzakelijk in een stoffige, ondergrondse of weinig toegankelijke locatie thuishoren. Het zijn bouwstenen waarop Gent zich in het heden en in de toekomst op een nieuwe manier kan profileren.

De Zwarte Doos die op 13 mei 2005 officieel geopend werd door schepen Sas van Rouveroij en op 17 mei de deuren opende voor de dagelijkse publiekswerking van Stadsarchief en Stadsarcheologie, is het resultaat van tientallen stedelijke en externe partners met veel medewerkers: een niet altijd even makkelijke samenwerking, maar een fantastische ervaring om gezamenlijk een niet evident nieuw project op poten en/of letterlijk op palen te zetten. Stadsarchief en Stadsarcheologie willen langs deze weg allen danken voor die synergie. De Zwarte Doos betekent een nieuw begin om het cultuurhistorische Gent ook grensverleggend te beleven.

Marie Christine Laleman

Goedkope dokters, dure apothekers?

Bij een overlijden van een ouder met minderjarige kinderen werd een staat opgemaakt, niet alleen van alle bezittingen (als die er waren), maar ook van alle *schulden van baeten* (tegoeden door anderen verschuldigd aan de familie) en alle *schulden van commeren* (schulden van 'het sterfhuis' aan anderen). De soms uitgebreide bundels minuten, die samengesteld werden om de eigenlijke (samenvattende) staat op te maken, bevatten niet zelden allerhande onverwachte details.

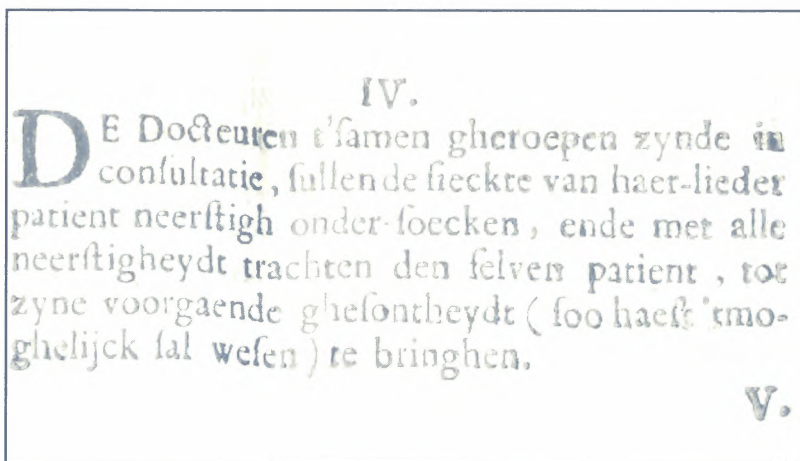
In de reeks waarin die minuten bewaard worden in het Gentse stadsarchief (Oud Archief, nummer 332 - Minuten van Staten van Goed, 1505 - 1788, verder gezet tot 1795 in de reeks 330), zijn inderdaad gegevens te vinden die elders nauwelijks of niet te achterhalen vallen. Onder de schulden, bijvoorbeeld, werden er bij ambachtslui en handelaars hele lijsten opgenomen van leveranties of prestaties, die een soms verrassend inzicht geven in het beroepsleven of de handelsrelaties van anders weinig bekende sectoren. Blijkbaar nam men in de zeventiende - en achttiende eeuw ruim de tijd om te betalen, zodat de lijsten van achterstallen lang waren en gedetailleerd. Die niet-contante betalingen lijken een vaste gewoonte te zijn geweest, onafhankelijk van de financiële gezondheidstoestand van het huishouden of het handelsbedrijf. Zo gebeurde het dikwijls dat rekeningen van dokters en apothekers nog moesten vereffend worden, nadat de patiënt ondanks (of dankzij?) de vaardigheden van deze heren *desen weirelt overleet*, zoals het toen heette. Meestal werd dan alleen vermeld dat aan deze of gene dokter, chirurgijn (blijkbaar minder frequent) of apotheker nog zoveel of zoveel moest betaald worden, zonder verdere specifi-

catie. Voor de geneesmiddelen van apothekers was dat steevast het geval. De preparaties met hun potjeslatijnse benamingen waren waarschijnlijk te ingewikkeld om door niet-ingewijden in een *staat van goed* overgenomen te worden. Alleen van inboedels van apotheken zelf werden door collega's gedetailleerde lijsten opgemaakt, telkens met prijsschattingen. Bij de dokters was het anders. Daar

rekende men blijkbaar vooral per visite. Hoewel de meeste sommen ook bij hen niet gespecificeerd werden, gebeurde dat soms wel. Dit geeft een idee van de toegepaste tarieven. Zo sprokkelde we enkele gegevens samen uit *staten van goed* opgemaakt aan het einde van de zeventiende en de eerste helft van de achttiende eeuw voor bewoners van de Waaistraat en de Waterwijk over de Vrijdag-

Titelpagina van drukwerkje *Ordonantien Ende Statuten...*SAG, reeks 108bis/41 met betrekking tot 'Chirurgiens, barbiers en medecijns'.

Passage uit het drukwerkje *Ordonantien Ende Statuten...* over het gezamenlijk onderzoeken van een patiënt. SAG, reeks 108bis/41 met betrekking tot 'Chirurgiens, barbiers en medecijs'.

markt. Aangevuld met nog iets uit een andere bron gaf dat de hierna volgende kleine oogst. Het spreekt vanzelf dat deze korte bijdrage helemaal geen aanspraak maakt op statistische bewijskracht. Het woordgebruik ('blijkbaar', 'verondersteld', etc.) en het vraagteken in de titel maken dat hopelijk voldoende duidelijk.

Goedkope dokters, maar veel visites!

Blijkbaar rekenden de dokters graag in ronde cijfers. Dat zien we geïllustreerd in de Waaistraat bij Elisabeth van Hecke, weduwe van *paijnmaecker* (maker van divers schoeisel met houten zolen, ook klompen), elders ook aangeduid als *audt schoenmaecker*, Heyndrick du Bois. Zij kreeg in 1696 eenentwintig *visiten van doctor Lippens* en daarvoor stond de familie bij de dood van deze dame 1 pond (lb.), 1 schelling (s.) in de schuld. Ter informatie: 1 pond groot = 20 schellingen, 1 schelling = 12 groot, 1 stuiver = 2 groot. Omgerekend geeft dat samen 21s, wat neerkomt op 1 schelling of 12 groot (g.) of nog, zoals men toen meestal rekende in de dagelijkse praktijk, 6 stuivers per doktersbezoek. Aan apotheker Jacques de Suttere moest iets meer dan het dubbele betaald worden *omde medicamenten*.

Nog zo'n rond cijfer vinden we meer dan een halve eeuw later terug in dezelfde Waaistraat. Toen het in 1750 niet al te goed meer ging met koopman Jan Baptiste Onghena, deed men een beroep op *doctor Schepper* (de Scheppere) en zijn tien bezoeken kostten de familie 14 groot of 7 stuivers per keer. De prijs per visite was dus tussen 1696 en 1750 met één enkele - toch wel bescheiden - stuiver verhoogd. Heel wat duurder was de interventie bij Onghena van chirurgijn Bertholemeus Lannoy. Voor diens *chirurgicale diensten* moest men een bedrag afdokken dat ongeveer gelijk stond met de kostprijs van zo maar eventjes 72 bezoekjes van Dr. de Scheppere (4lb. 3s. 10g.). Jammer genoeg weten we niet wat de zieke koopman in ruil daarvoor te verduren kreeg. Ter vergelijking: een blaassteenoperatie kostte in 1711-1712 iets minder (3lb., afgeleid uit de stadsrekeningen, SAG, reeks 400 nr. 271, f. 129), maar de prijzen lagen toen wellicht wat lager. Analoge gegevens konden in de Waterwijk verzameld worden. Joanne Marie du Roy stierf in 1711. Ze had driemaal meer schulden aan apotheker Janssens dan aan Dr. Verhulst. Het relatief kleine bedrag van zowat drie en halve pond moet voor de familie uit de Sint-Katelijnestraat een peultschil

geweest zijn. Deze lui waren werkelijk enorm rijk. Behalve gronden, renten en een groot huis gebouwd naast en samen met de welbekende Pelikaan, eigendom van een zus du Roy en schoonbroer Bellemans, werd het familiebezit (vooral wisselbrieven) geschat op iets meer dan 40.000 pond groot courant! Dat is van een heel andere grootteorde dan de bedragen waarmee dokters omgingen. Veel hoger dan de hier net vermelde rekening van apotheker Janssens was de schuld die nog moest vereffend worden bij de dood in 1699 van sieur Guillaume Goethals die op de NT2 site aan de Minnemeers woonde en actief was in de lijnwaadhandel met Engeland. De *apotequaris* van Hautte had er nog een bedrag te goed *over medicamenten* dat, aan het door ons veronderstelde eenheidstarief van één schelling uit die tijd, het equivalent was van welgeteld 401 doktersbezoeken. Twee dokters, Lippens en de Suttere, hadden hun beste krachten gewijd aan het blijkbaar ingewikkelde ziektegeval Goethals. Het *sterfhuis* stond aan die twee volgens de hier gehanteerde tariefhypothese nog voor ruim honderd *visiten* in het krijt.

Het kon ook gebeuren dat de dokter bij het ziekbed van een patiënt, die het vertikte te genezen of te sterven, overleg pleegde met collega's om tot een beter onderbouwde diagnose en behandeling te komen en/of om eventueel bij de naaste betrokkenen oprijzende twijfels over de gevolgde procedure weg te nemen. Dat was het geval in de Sint-Katelijnestraat rechtover de Pelikaan, in het huis van Christiaan Tyckmaecker, wiens grootmoeder Barbara a Castillo en vrouw Marie Anne Dhaens in 1708 en 1709 *d'een corts naer d'ander desen weirelt overleden*. Aan Dr. Lippens moest de familie nog 130s. betalen over 128 (!) *visiten en een conferencie*. Dat brengt ons heel dicht bij het toen (verondersteld) gebruikelijke tarief van één schelling per visite en laat toe te

vermoeden dat Dr. Lippens samen met nog twee collega's bij het ziekbed van een van de vrouwen confereerde. De (veronderstelde) twee collega's die met Lippens allicht zeer geleerde en volstrekt noodzakelijke Latijnse termen uitwisselden, zouden dan aan precies hetzelfde tarief gewerkt hebben. Zekerheid daarover hebben we niet, maar een gevalletje genoteerd in de *Rekeningen van de Issue* (SAG, reeks 124, portefeuille 3) lijkt die manier van tarief berekenen te bevestigen. In 1717 betaalde men aan de blijkbaar goed beklante *docteur Lippens over 35 visiten ende een consult* 39s.

Wat hield zo'n consult in? Was het een raadpleging ten huize van de

dokter, zoals in het huidige taalgebruik, of haalde Lippens er net als bij de *Tyckmaekers* nog één of meer collega's bij om hen aan het ziekbed te consulteren? Wanneer we daarbij veronderstellen dat het tarief van de visites eveneens één schelling bedroeg, dan zou men voor dat consult 39 min 35 of 4s. schuldig geweest zijn. Deze relatief hoge som wijst erop, dat het consult net zoiets was als de conferencie en dat er vier dokters bij betrokken waren.

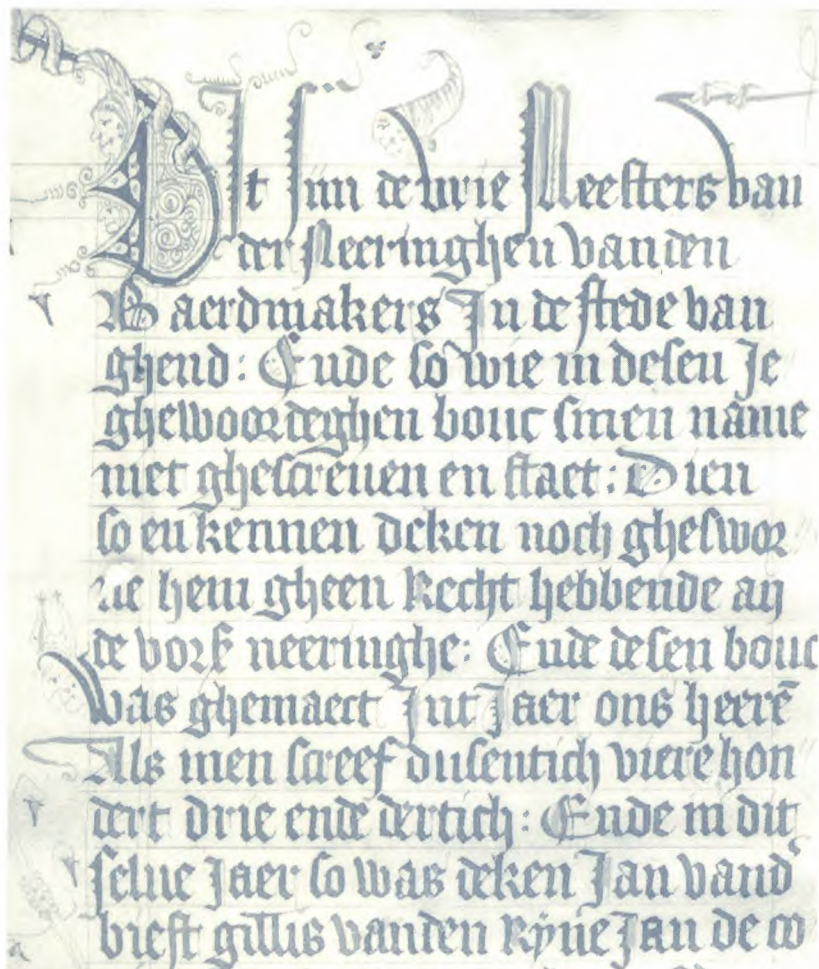
Dure apothekers!

Alles samen genomen mag toch gesteld worden dat de dokters in de zeventiende - achttiende eeuw tarieven toepasten die betaalbaar

waren, terwijl apothekersrekeningen heel wat hoger konden oplopen. Een metselaarsgezel verdiende toen 4s. per dag (zonder bier) en een ongeschoolde arbeider (diender) kon 2s. opstrijken (naast het noodzakelijke - slappe - bier). In 1678 verdiende een grondwerker 3s. per dag. Wel moeten we er rekening mee houden, dat deze lonen, als alles goed ging, meestal net volstonden om van te leven. Al te vaak hadden de gezinnen geen reserve en er bestond geen RMZ. Met andere woorden, de meeste mensen mochten niet al te lang ziek blijven. Een andere conclusie zou kunnen zijn, dat de voor ons vanzelfsprekende consultaties in dokterskabinetten, die nu gepropageerd worden om de tijdrovende huisbezoeken te beperken, toen blijkbaar niet bestonden. De heren *docteurs* Lippens, de Suttere, de Scheppere en Verhulst wandelden, waarschijnlijk in min of meer proper zwart gekleed, met brede kragen en bijpassende hoed, op hun gemak van de ene patiënt naar de andere. Uiteraard volstaan deze schaarse gegevens niet om een echt betrouwbaar beeld van de situatie te schetsen. Een systematisch onderzoek van de reeks 332 zou allicht heel wat meer houvast bieden. Dat is niet eens zo'n moeilijke klus. Die altijd korte notities zijn steevast op dezelfde plaats te vinden in de papieren: bij de *schulden van commeren* en, de chronologie van alle menselijk leven respecterend, netjes voor de onkosten van de *funerailen*. Deze laatste liepen trouwens altijd veel hoger op dan de dokterskosten. Misschien terecht?

**Luc Devriese,
Edgard Ossieur**

*Pagina uit het ledenboek van de chirurgijnsbarbiers, 1433-1795.
SAG, reeks 166/1.*

Link

colofon

@rchieflink is de driemaandelijke nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files, een ondersteunende vzw voor het Stadsarchief van Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage: 13 *euro* individuele leden, 15 *euro* gezin, 25 *euro* steunende leden en 250 *euro* ereleden. Een los nummer kost 4 *euro*.

Nieuw rekeningnummer:
000-3252077-55

Adres GOF

p.a. De Zwarte Doos Stadsarchief,
Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Tel (09)266 57 60
E-mail stadsarchief@gent.be
Website: www.archieflink.centerall.com

Coördinatie en eindredactie

Valérie Meillander
Christine Duthoit

Verantwoordelijke uitgever

Griet Maréchal, Visserij 11,
9000 Gent

ISSN - nummer: 1376-2966

Foto's

Carlos Hourez,
tenzij anders vermeld

Vormgeving

Evé Grafica - Erika Vanderstockt,
Gent, GSM: 0486/51.78.88

Druk

J. Verbeke, Gent

Inhoud

- **Het Stadsarchie en de Gentse honderdjarigen** 1
- **Editio** 4
- **Goedkope dokters, dure apothekers?** 5
- **Link** 8